

aardrijkskunde CSE GL en TL

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Inzenden scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-v.b.o.

Voorts heeft het College voor Examens (CvE) op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet CvE de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examiner. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examiner past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Examens.
- 2 De directeur doet de van de examiner ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de gecommiteerde toekomen.
- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Examens.

De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.

- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examinerator en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinerator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke gecommiteerde aanwijzen. De beoordeling van de derde gecommiteerde komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Examens van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
 - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;
 - 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
 - 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;

- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
 - 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
 - 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
 - 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
 - 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
 - 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.
- NB1 Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.
Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten.
Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht.
Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.
- NB2 Als het College voor Examens vaststelt dat een centraal examen een onvolkomenheid bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift.
Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk nadat de onvolkomenheid is vastgesteld via Examenblad.nl verstuurd aan de examensecretarissen.
Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In die gevallen vermeldt de aanvulling:
- NB
- a. Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.
 - b. Als de aanvulling niet is verwerkt in de naar Cito gezonden WOLF-scores, voert Cito dezelfde wijziging door die de correctoren op de verzamelstaat doorvoeren.

Een onvolkomenheid kan ook op een tijdstip geconstateerd worden dat een aanvulling op het correctievoorschrift ook voor de tweede corrector te laat komt. In dat geval houdt het College voor Examen bij de vaststelling van de N-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen kunnen maximaal 61 scorepunten worden behaald.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt 1 scorepunt toegekend.

De Nederlanders en hun vakantiebestemmingen

1 maximumscore 1

Voorbeelden van een juist argument zijn:

- Door de hogere kosten zullen minder mensen een vliegreis boeken.
- Reizigers gaan via buitenlandse vliegvelden / concurrentie vanuit het buitenland.
- Minder vluchten betekent minder omzet / minder winst.

2 maximumscore 2

P = Duitsland

Q = Frankrijk

R = Oostenrijk

indien drie antwoorden juist	2
indien twee antwoorden juist	1
indien één antwoord juist	0

3 maximumscore 1

Uit het antwoord moet blijken dat Turkije te ver van Nederland ligt voor een twee- tot vierdaagse vakantie.

4 C

5 B

6 C

Vraag	Antwoord	Scores
7	maximumscore 2 1 = onjuist 2 = juist 3 = onjuist	
	indien drie antwoorden juist	2
	indien twee antwoorden juist	1
	indien één antwoord juist	0
8	maximumscore 2 1 = S 2 = P 3 = Q	
	indien drie antwoorden juist	2
	indien twee antwoorden juist	1
	indien één antwoord juist	0
9	maximumscore 1 Anne = onjuist Joost = juist Sophie = juist	
	<i>Opmerking</i> <i>Alleen als alle antwoorden juist zijn, mag 1 scorepunt worden toegekend.</i>	
10	maximumscore 1 2-3-4-1	
	<i>Opmerking</i> <i>Alleen als de volgorde volledig juist is mag 1 scorepunt worden toegekend.</i>	
11	maximumscore 1 Voorbeelden van een juiste reden zijn: – Hotels en restaurants kunnen meer klanten krijgen. – Er hoeven nauwelijks extra investeringen te worden gedaan / wandelpaden zijn goedkope attractiepunten.	
12	maximumscore 2 1 = S 2 = P 3 = Q	
	indien drie antwoorden juist	2
	indien twee antwoorden juist	1
	indien één antwoord juist	0

Vraag	Antwoord	Scores
13	maximumscore 1 Voorbeelden van juiste antwoorden zijn twee van de volgende: – een moskee – de souk / markt / medina, binnenstad of andere wijk – bergdorpjes – musea <i>Opmerking</i> Alleen als twee juiste voorbeelden zijn gegeven, mag 1 scorepunt worden toegekend.	
14	maximumscore 1 Voorbeelden van juiste cultuurverschillen zijn twee van de volgende: – andere waarden en normen – andere eetgewoonten – andere kledingvoorschriften – andere religie – andere taal <i>Opmerking</i> Alleen als er twee juiste culturele verschillen zijn gegeven, mag 1 scorepunt worden toegekend.	
15	C	
16	C	
17	maximumscore 1 Uit het antwoord moet blijken dat vanaf Texel een veerboot genomen moet worden en dat kost relatief veel tijd (waardoor je binnen twee uur minder ver kunt reizen).	
18	A	
19	E	
20	maximumscore 2 • Voorbeelden van een voordeel voor Roos zijn: – Er zullen meer toeristen komen. – Meer toeristen zullen een fietsroute langs het wad fietsen. • Voorbeelden van een voordeel voor Douwe zijn: – betere bescherming van natuurgebieden – meer waardering voor zijn werkzaamheden	1 1
21	C	

Vraag	Antwoord	Scores
22	maximumscore 1 Carmen Zij heeft de tijd en interesse om deze vakantie te boeken. <i>Opmerking</i> <i>Alleen als beide antwoorden juist zijn, mag 1 scorepunt worden toegekend.</i>	
23	maximumscore 2 Bart = onjuist Carmen = juist Dirk = onjuist indien drie antwoorden juist indien twee antwoorden juist indien één antwoord juist	2 1 0
24	maximumscore 2 Voorbeelden van juiste redenen zijn twee van de volgende: – schending van mensenrechten – voorkomen van kinderarbeid – ontbreken van vrije verkiezingen – discriminatie van bevolkingsgroepen per juist antwoord	1

Omgaan met natuurlijke hulpbronnen

- 25 **maximumscore 1**
Zoet water opgeslagen in de atmosfeer / in de lucht of een voorbeeld daarvan.
- 26 **maximumscore 1**
Uit het antwoord moet blijken dat de Rijn een gemengde rivier is / de Rijn wordt gevoed door **smeltwater** en door **neerslag**.
- 27 **C**
- 28 **maximumscore 1**
Voorbeelden van een juist argument zijn:
- In Duitsland loopt de Rijn door meer industriegebieden / langs meer steden dan in Zwitserland.
 - Duitsland heeft (in het stroomgebied van de Rijn) meer inwoners dan Zwitserland.
 - De Rijn legt een langere weg door Duitsland af dan door Zwitserland.

Vraag	Antwoord	Scores

29 maximumscore 1

d-b-a-c

Opmerking

Scorepunt alleen toekennen indien de volgorde geheel juist is.

30 maximumscore 1

Voorbeelden van een juiste reden zijn:

Bij hogere grondwaterstanden

- kunnen de gewassen niet goed groeien / verrotten de gewassen.
- kan de oogst moeilijk binnengehaald worden / kunnen boeren het land niet goed met machines bewerken.
- kan grond vaak alleen gebruikt worden als grasland.

31 maximumscore 1

Uit het antwoord moet blijken dat:

als er ruimte vrijgemaakt moet worden voor opslag van overtollig water, de hoeveelheid landbouwgrond ingeperkt wordt / de boer minder kan produceren.

32 maximumscore 1

Uit het antwoord moet blijken dat:

bij een overstroming vruchtbaar slib wordt afgezet.

33 maximumscore 2

- Voorbeelden van een juiste natuurlijke oorzaak zijn: 1
 - Tijdens natte moessonperiode / warme periode vallen veel moessonregens (nog versterkt door de stuwingsregens vanuit de Himalaya richting het deltagebied).
 - Tropische cyclonen veroorzaken vloedgolven aan de kust / stuwen water in de riviermonding op.
- Voorbeelden van een juiste menselijke oorzaak zijn: 1
 - Het (dichtbevolkte, vruchtbare) deltagebied is onvoldoende beveiligd met dijken / Er is te weinig geld om dijken aan te leggen. / Er is weinig technische kennis over dijkaanleg.
 - Ontbossing (waardoor de piekafvoer toeneemt).
 - Minder waterbergend vermogen van de rivieren door afgezet erosiemateriaal in de bedding.

Vraag	Antwoord	Scores
34	maximumscore 2 Voorbeelden van een juist antwoord zijn: • Kwaliteit: – afval dumpen in de bovenloop – rioolstelsel direct lozen in de bovenloop – industrieel afvalwater lozen in de bovenloop • Kwantiteit: – dam bouwen voor een stuwmeer – water aftappen voor irrigatie – ontbossing – verstening	1 1
35	maximumscore 1 Als een land veel grondwater oppompt, dan kan een buurland met een (groter) tekort komen te zitten.	
36	B	
37	maximumscore 1 In de maanden juni, juli en augustus wordt veel smeltwater uit de Alpen afgevoerd.	
38	maximumscore 1 Dit komt door de grotere verdamping van water in de zomer. Dit water komt niet in de rivier terecht.	
39	maximumscore 1 Uit het antwoord moet blijken dat Nederland stroomafwaarts ligt / in de benedenloop van de Maas ligt.	
40	maximumscore 1 Uit het antwoord moet blijken dat: veel water verdampt door de warmte van de zon en dan blijven de zouten achter op de bodem.	
41	maximumscore 1 1 = korte kringloop van het water 2 = lange kringloop van het water	
	<i>Opmerking</i> <i>Alleen als beide antwoorden juist zijn, mag 1 scorepunt worden toegekend.</i>	
42	maximumscore 1 fossiele energiebronnen: aardgas, aardolie, bruinkool en steenkool	
	<i>Opmerking</i> <i>Alleen als alle antwoorden juist zijn, mag 1 scorepunt worden toegekend.</i>	

Vraag	Antwoord	Scores
43 maximumscore 2 Voorbeelden van juiste antwoorden zijn twee van de volgende: – zonne-energie (bijvoorbeeld: zonnecellen, zonnecollectoren) – aardwarmte / geothermische energie – getijdenenergie – energie afkomstig van afvalverbranding – energie afkomstig uit biomassa per juist antwoord		1
44 maximumscore 1 Voorbeelden van een juist argument zijn: – De houtproductie kan de energiebehoefte /energievraag niet bijhouden. – Er is niet genoeg houtproductie / onvoldoende ruimte voor zoveel houtproductie / er zijn niet genoeg bossen.		
45 B		
46 maximumscore 2 Voorbeelden van juiste antwoorden zijn twee van de volgende: – sterk vervuilende fabrieken sluiten – overstappen op schonere auto's – gebruik van roetfilters – filters op schoorstenen van fabrieken plaatsen – strengere milieuwetgeving per juist antwoord		1
47 maximumscore 1 gemaal / pompstation		
48 B		
49 maximumscore 2 1 = juist 2 = onjuist 3 = onjuist		
indien drie antwoorden juist		2
indien twee antwoorden juist		1
indien één antwoord juist		0

5 Inzenden scores

Verwerk de scores van alle kandidaten per school in het programma WOLF.
Zend de gegevens uiterlijk op 21 juni naar Cito.

6 Bronvermeldingen

bron 1	vrij naar: nl.wikipedia.org/wiki/Vliegbelasting
bron 2	ContinuVakantieOnderzoek
bron 3	foto 1: eigen archief, Cito, foto 2 en 3: Hotelplan, Steden, 2006, foto 4: www.asrema.com , foto 5: flickr.com
bron 4	vrij naar: www.tramsoft.ch
bron 5	www.zellamsee.nl/
bron 6	www.spanje-overwinteren.nl
bron 7	vrij naar: De Grote Bosatlas, 53e editie
bron 8	foto 1: eigen archief, J.C. Noordeloos, foto 2: flickr.com, foto 3: http://nl.wikipedia.org
bron 9 en 10	vrij naar: De Grote Bosatlas, 53e editie
bron 11	foto 1: www.vaboput.nl , foto 2: www.panoramio.com , foto 3: www.vaboput.nl , foto 4: www.vvvarnhemnijmegen.nl
bron 12 en 13	vrij naar: De Grote Bosatlas, 53e editie
bron 14	foto en tekst: www.marokkoonline.nl
bron 15	vrij naar: nederlandvanboven.vpro.nl
bron 16	vrij naar: De Grote Bosatlas, 53e editie
bron 17	eigen archief, Cito
bron 18	aardrijkskunde.hlz.nl
bron 19	vrij naar: nos.nl
bron 20	tekst: www.nrclux.nl ; foto: www.arcturusexpeditions.co.uk
bron 21	www.sp.nl
bron 22	vrij naar: www.cmo.nl
bron 23	vrij naar: www.vakkenweb.nl
bron 24	www.ed.nl
bron 25	www.celsias.com
bron 26	www.natuurdichtbij.nl
bron 27	vrij naar: nos.nl
bron 28	vrij naar: www.floodsite.net
bron 29	CBS Statline
bron 30	vrij naar: www.volkskrant.nl ; David Davidson, 20-01-2009
bron 31	www.windkracht5.nl
bron 32	vrij naar: www.google.nl
bron 33	vrij naar: www.elsevier.nl , 28-05-2011